

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja

Euroopan investointipankille – Puhdas maapallo kaikille – Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta”

(COM(2018) 773 final)

(2019/C 282/09)

Esittelijä: **Pierre Jean COULON (FR-II)**

Toinen esittelijä: **Stefan BACK (SE-I)**

Lausuntopyyntö	Euroopan komissio, 17.6.2019
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaavat jaostot	”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta”
Hyväksyminen täysistunnossa	20.6.2019
Täysistunnon nro	544
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	152/1/1

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 ETSK yhtyy näkemykseen, että jo pian vuoden 2060 jälkeen uhkaavalla maapallon lämpötilan nousulla Pariisin sopimuksessa vahvistettua enimmäismäärää eli kahta celsiusastetta enemmän tulee olemaan vakavia kielteisiä heijastusvaikutuksia Euroopan elinoloihin ja talouteen. Komitea antaakin vankan tukensa tavoitteelle tehdä EU:sta vuoteen 2050 mennessä ilmastoneutraali talous sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja kustannustehokkaasti. Tällainen muutos on Euroopalle mahdollinen ja hyödyllinen.

1.2 Tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää alkaa toteuttaa ilmastotoimia välittömästi. ETSK kannattaa Euroopan komission tiedonannossa esitettyjä ensisijaisia prioriteetteja ja kehottaa jäsenvaltioita tukemaan tavoitetta tehdä Euroopan unionin taloudesta ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. Komitea kehottaa myös yrityksiä, ammattiliittoja, kansalaisjärjestöjä ja kansallisia talous- ja sosiaalineuvostoja tukemaan tätä tavoitetta.

1.3 ETSK pitää erilaisten jo päätettyjen toimenpiteiden toteuttamisesta odotettavissa olevia hyviä tuloksia ilahduttavina. Kasvihuonekaasupäästöjen arvioidaan vähenevän 45 prosentilla vuoteen 2030 mennessä, mikä on enemmän kuin EU:n Pariisin sopimuksessa tekemä 40 prosentin sitoumus, ja vuoteen 2050 mennessä vähennystä arvellaan kertyvän 60 prosenttia.

1.4 Jo päätetyistä, vuoteen 2030 mennessä toteutettavista toimenpiteistä arvioiden mukaan saatavat tulokset eivät ole riittäviä ilmastoneutraalin yhteiskunnan aikaansaamiseksi vuoteen 2050 mennessä. ETSK katsoo niiden kuitenkin osoittavan, että mahdollisissa uusissa toimissa on otettava huomioon tarve huolehtia ennakoitavuudesta, sillä se mahdollistaa asianmukaisen suunnittelun ja auttaa välttämään varojen menetyksiä. Komitea korostaakin, että yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille on tärkeää lähettää selkeitä signaaleja hyvissä ajoin.

1.5 ETSK katsoo samoista syistä myös, että on laadittava kiireellisesti vuoden 2030 jälkeistä aikaa koskeva strategia, jotta ilmastoneutraaliin yhteiskuntaan päästään vuoteen 2050 mennessä.

1.6 ETSK painottaa, että ilmastoneutraaliin Eurooppaan tulee siirtyä kilpailuun perustuvaa, sosiaalisesti oikeudenmukaista ja monenvälistä lähestymistapaa noudattaen. Lisäksi on luotava asianmukaiset välineet sen varmistamiseksi, että kansalaisyhteiskunta ja sen myötä kaikki kansalaiset, yritykset ja järjestöt voivat osallistua toimiin täysipainoisesti ja että niille saadaan näiden tahojen täysi hyväksyntä. Tähän kuuluu myös se, että hiilen hinnoittelujärjestelmä suunnitellaan ja toteutetaan niin, että sen vaikutukset yrityksiin ja kansalaisiin otetaan huomioon.

1.7 ETSK korostaa paikallis- ja aluetasolla toteutettavien toimien sekä paikallis- ja alueviranomaisien kattavan osallistumisen olevan tärkeää.

1.8 ETSK tähdentää myös kiertotalouden, biotalouden, digitalisaation ja jakamistalouden merkitystä, sillä ne ovat keskeisiä resurssitehokkuuden parantamista ja päästöjen vähentämistä edistäviä tekijöitä.

1.9 ETSK muistuttaa tiedonannon tavoin liikkuvuuden keskeisestä merkityksestä EU:n sisämarkkinoiden toiminnalle ja korostaa, että on tärkeää löytää ratkaisuja, jotka pienentävät liikkumismuotojen, myös ilmailun, hiilijalanjälkeä rajoittamatta koko EU:n talouden ja yhteiskunnan, ihmisten ja yritysten kannalta välttämätöntä liikkuvuutta.

1.10 ETSK on samaa mieltä siitä, että sähköä tulee tuottaa kaikista saatavilla olevista ja tulevista päästöttömistä lähteistä. Verkkojen yhteenliitännät, energian varastointi ja kysyntäjousto ovat avainasemassa yhä enenevässä määrin uusiutuvista energialähteistä tuotettavan sähkön saannin turvaamisessa.

1.11 Hyvissä ajoin tapahtuva suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen on tärkeää elinkeinotoiminnan suunnitteluvarmuuden takaamiseksi, tutkimus- ja kehitystoiminnan (t&k) edistämiseksi ja suotuisien olosuhteiden luomiseksi sille, että Eurooppa ja sen myötä eurooppalainen teollisuus ja elinkeinoelämä yleensä pääsevät hyötymään edelläkävijäaseman suomista eduista ja pystyvät säilyttämään kilpailukyksensä. Komitea korostaa tässä yhteydessä kolmansien maiden kanssa ylläpidettävien suhteiden merkitystä keinona saada yhä useampi maa mukaan toteuttamaan ennakoivaa ilmastostrategiaa sekä varmistaa Euroopan teollisuuden tasapuoliset toimintaedellytykset ja vaikuttaa normien määrittämiseen.

1.12 Rahoitus on avaintekijä suunnitellun strategian toteuttamiseksi. ETSK toistaakin suosituksensa siitä, että t&k-toiminnan ja sen tulosten teollisen hyödyntämisen tukemiseen on osoitettava riittävästi tukea talousarvion määrärahoista.

1.13 ETSK huomauttaa, että rahoitus on ratkaiseva kysymys. Sitä tulee saada muualtakin kuin julkisista varoista, ja siksi on tärkeää edistää mekanismeja, joilla tuetaan nk. vihreitä investointeja.

1.14 ETSK tähdentää, että siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen ei saada toteutettua ilman laaja-alaista tutkimusta ja innovointia. Siirtymä edellyttää monentyyppistä innovointia mm. uusien käyttäytymismallien, liiketoimintamallien, sosiaalinenormien sekä prosessien, teknologioiden, markkinoinnin ja teknologian kehittämiseksi.

1.15 ETSK kiinnittää huomiota bioenergian sekä hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin ja luonnollisten hiilinielujen, kuten metsien ja monien hiiltä sitovien maatalouskäytäntöjen – esim. niittyjen ja laidunten – sekä turvesoiden, tärkeään merkitykseen. Kestävä metsätalous ja maatalousmaan hiilensitomiskyvyn hyödyntäminen ovat osa ratkaisua.

1.16 ETSK muistuttaa, että Euroopan osuus koko maailman väestöstä on noin 7 prosenttia ja että se tuottaa 20 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ja 30 prosenttia maailman korkealaatuisista tieteellisistä julkaisuista. Koska siirtymisen ilmastoneutraaliin talouteen tulee merkitä maailmanlaajuisia ponnisteluja ilmastomuutoksen torjumiseksi, komitea katsoo, että EU voi saada aikaan mahdollisimman suuren vaikutuksen osoittamalla muulle maailmalle, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen on toteutettavissa ja hyödyksi yhteiskunnalle. Jo sadan eurooppalaisen kaupungin saaminen ilmastoneutraaliksi vuoteen 2030 mennessä osoittaisi, että tällainen siirtymä voi toteutua ja parantaa ihmisten elämänlaatua.

1.17 ETSK katsoo, että Euroopassa tarvitaan EU:n, jäsenvaltioiden, alueiden, kuntien, työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan hyväksymää yhteiskuntasopimusta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen, jotta voidaan varmistaa, ettei kukaan jää siirtymän yhteydessä oman onnensa nojaan. Euroopan sosiaalirahasto ja Euroopan globalisaatorahasto olisi suunniteltava ja resursoitava asianmukaisesti tätä tarkoitusta varten. Siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen tarjoaa myös mahdollisuuden poistaa energiaköyhyys, parantaa elämänlaatua, edistää työpaikkojen luomista ja sosiaalista osallisuutta sekä taata kaikille eurooppalaisille yhtäläiset mahdollisuudet saada perusenergiapalveluja.

1.18 ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia perustamaan EU:n riippumattoman ilmastomuutosasioiden neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on laatia tieteellisiä arvioita ja antaa poliittisia suosituksia. Komitea kehottaa jäsenvaltioita, joissa vastaavaa elintä ei vielä ole, perustamaan tällaisen neuvottelukunnan kansallisella tasolla ja huolehtimaan siitä, että se antaa lausuntoja maan parlamentille ja talous- ja sosiaalineuvostolle. Tämä tulee tehdä maan omat erityispiirteet huomioon ottaen.

1.19 ETSK tähdentää jälleen kerran tarvetta käynnistää kiireellisesti tehokas vuoropuheluprosessi, jotta siitä voidaan saada hyödyllistä sisältöä strategiaan, joka on määrä laatia ja toimittaa eteenpäin viimeistään vuonna 2020. Prosessin myötävaikutuksella lopulliselle strategialle voidaan myös saada täysi hyväksyntä ja tuki. Komitea ehdottaakin jatkuvan kansalaisvuoropuhelun aloittamista ja sen liittämistä pakolliseksi osaksi kaikkien merkittävien poliittisten päätösten ja kaikkien asiaan liittyvien säädösten valmistelua EU-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistasolla. Vuoropuheluun osallistuvien tahojen puheenvuorojen tulee olla julkisesti saatavilla samoin kuin tiedon siitä, millä tavoin ne on otettu huomioon. Vuoropuhelun näkyvyys olisi taattava tekemällä siitä komissaaritason vastuualue.

2. Yleistä

2.1 ETSK pitää ilmastomuutosta vakavana uhkana yhteiskunnalle. Maapallon keskilämpötilan nousu voi saavuttaa Pariisin sopimuksen mukaista enimmäismäärää selvästi korkeamman kahden celsiusasteen tason pian vuoden 2060 jälkeen, millä tulee olemaan vakavia kielteisiä heijastusvaikutuksia maailmantalouteen ja elinoloihin kaikkialla maailmassa. Kuten vuonna 2018 julkaisussa IPCC:n raportissa ⁽¹⁾ ja Euroopan komission tiedonannossa ”Puhdas maapallo kaikille” (COM(2018) 773 final, jäljempänä ’tiedonanto’) korostetaan, maapallon suojeleminen ja eurooppalaisten suojeleminen ilmastomuutokselta on kiireellinen tehtävä.

2.2 ETSK huomauttaa, että vaikka siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa kustannuksia, myös toimimatta jättämisellä on hintansa. Tiedonannossa todetaan, että säätilasta johtuvat luonnonkatastrofit aiheuttivat vuonna 2017 ennätyselliset 283 miljardin euron taloudelliset vahingot ja että Euroopan jokien tulvimisesta johtuvat vahingot saattavat nousta jopa 112 miljardiin euroon vuodessa.

2.3 ETSK antaa vankan tukensa tavoitteelle tehdä EU:sta vuoteen 2050 mennessä ilmastoneutraali (eli kasvihuonekaasupäästöjen osalta neutraali) talous sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja kustannustehokkaasti. Tällainen muutos on tiedonannon mukaan mahdollinen ja hyödyllinen. Lisäksi se on EU:n Pariisin sopimuksessa tekemien maailmanlaajuisten sitoumusten ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukainen.

2.4 ETSK on ilahtunut siitä, että ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” -säästöpakettissa kiristettiin vuoteen 2030 ulottuvia EU:n energiatarvoita sekä uusiutuvien energialähteiden (osuus 27:stä 32 prosenttiin) että energiatehokkuuden (parannustavoite 27:stä 32,5 prosenttiin) osalta. Tiedonannon mukaan tämä johtaa kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen 45 prosentilla vuoteen 2030 mennessä, mikä on enemmän kuin EU:n Pariisin sopimuksessa tekemä 40 prosentin sitoumus, ja vuoteen 2050 mennessä vähennystä odotetaan kertyvän 60 prosenttia. Näin ei kuitenkaan saavuteta ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Komitea onkin yhtä mieltä siitä, että nyt tarvitaan ehdottomasti tiedonannossa esitetyn kaltaista visiota taloudellisista ja yhteiskunnallisista muutoksista.

2.5 ETSK korostaa ennakoitavuuden merkitystä, sillä se helpottaa suunnittelua ja auttaa välttämään varojen menetyksiä. Komitea on tyytyväinen tiedonannossa esitettyyn kantaan, jonka mukaan suunnitelmissa ei toistaiseksi ole käynnistää uusia poliittisia linjauksia eikä tarkastella uudelleen vuodeksi 2030 asetettuja tavoitteita, ja korostaa, että yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille on tärkeää lähettää selkeitä signaaleja hyvissä ajoin.

2.6 ETSK on yhtä mieltä siitä, että ilmastoneutraaliuden tavoitteen saavuttaminen edellyttää rakenteellisia muutoksia kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Vaikutukset ulottuvat kaikkiin kansalaisiin, yrityksiin ja yhteisöihin. Sen vuoksi on oleellista, että kansalaisyhteiskunta voi osallistua toimiin täysipainoisesti ja aktiivisesti ja saa käyttöönsä asianmukaiset keinot vaikuttaa ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Komitea muistuttaa myös, että ilmastomuutokseen sopeutumisen sisällyttäminen pitkän aikavälin suunnitteluun on ratkaisevan tärkeää sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen varmistamiseksi.

2.7 ETSK korostaa, että EU:n on kiireellisesti tehostettava toimiaan ja osoitettava johtajuutta päästäkseen hyötymään edelläkävijäseman suomista eduista.

2.8 ETSK panee merkille, että tiedonannossa esitetään seitsemän strategista elementtiä, joiden yhteydessä määritellään alat, joilla toimet ovat tarpeen ja joilla olisi luotava suotuisat edellytykset niiden toteuttamiseksi.

(1) YK:n hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin IPCC:n lokakuussa 2018 antama erityisraportti.

2.9 ETSK kannattaa valittua lähestymistapaa eli sitä, että komissio tarjoaa 12 ensisijaisesta prioriteetista koostuvan paketin, jonka mukaisesti päästöttömyystavoitteeseen on määrä pyrkii. Komitea panee erityisesti merkille, että jäsenvaltioille, yrityksille ja kansalaisille annetaan mahdollisuus tehdä valintoja ja mukauttaa etenemistapoja kansallisiin olosuhteisiin, jotta saadaan aikaan kauaskantoisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia kaikilla talouden aloilla.

2.10 ETSK korostaa erityisesti jäsenvaltio-, alue- ja paikallis- sekä sidosryhmä- ja kansalaistason keskustelujen merkitystä, sillä niitä käymällä voidaan määritellä demokraattisesti yhteisvoimin ne erilaiset toimenpiteet, joita tarvitaan ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseksi, käyttäytymismallien muutokset mukaan lukien. Tällaisten keskustelujen avulla voidaan myös paremmin yksilöidä, mitkä toimenpiteet voivat saada suuren yleisön tuen, ja kannustaa kansalaisyhteiskuntaa ja kansalaisia osallistumaan kunkin maan erityispiirteet huomioon ottaen.

2.11 ETSK pitää valittavana, ettei ole selvää, voivatko jäsenvaltiot mukauttaa täytäntöönpanotoimia vapaasti omaan tilanteeseensa ja missä määrin. Asiaa olisi erittäin hyödyllistä selvittää kaavailtujen kuulemisten aikana. Mukautusmahdollisuus tulee testatuksi energiaunionin hallintoa koskevan asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä.

2.12 ETSK huomauttaa, että useimmissa ensisijaisten prioriteettien yhteydessä määriteltyissä asioissa komissio on jo toteuttanut toimia tai tekee niin parhaillaan ja että komitea on tukenut näitä aloitteita sekä esittänyt ehdotuksia ja esimerkiksi perustanut yhteysfoorumeita ja korostanut sosiaalisten näkökohtien ja hallintotavan merkitystä.

2.13 ETSK kannattaa asetettuja prioriteetteja ja korostaa, että ne on nähtävä yhtenä pakettina. Komitea tähdentää erityisesti rahoituksen tärkeyttä, kansalaisten, tuottajakuluttajien ja kuluttajien roolin merkitystä sekä sosiaalisia näkökohtia, jotka huomioiden voidaan pitää huolta siitä, että kukaan ei jää oman onnensa nojaan. Kansalaisilta voidaan saada myönteinen panos etenkin varmistamalla, että he pääsevät osallisiksi siirtymän tuottamista taloudellisista hyödyistä. Tähän voisi esimerkiksi kuulua uusiutuviin lähteisiin, kuten aurinko- ja tuulivoimaan, perustuvan hajautetun energiantuotannon yhteisomistuksen aktiivinen edistäminen. On olennaisen tärkeää varmistaa, että esimerkiksi hiilen hinnoittelusta mahdollisesti aiheutuvat rasitteet hyväksytään.

2.14 ETSK muistuttaa hallinnon ja valtiosta riippumattomien toimijoiden välisten yhteyksien solmimisen ja kehittämisen tärkeydestä ja viittaa ehdotuksiinsa poliittisten, hallinnollisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden muodostaman koalition perustamisesta ⁽²⁾.

3. EU tarvitsee aitoa ja kokonaisvaltaista teollisuuspolitiikkaa, jolla edistetään siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen ja joka tukeutuu kunnianhimoisiin tutkimus- ja innovointitoimiin, yhteiskuntasopimukseen ja demokratiaan

3.1 Huomioita esitetyistä 12 prioriteetista

3.1.1 ETSK tiedostaa energiatehokkuuden ja uusiutuvien energialähteiden ratkaisevan merkityksen sen kannalta, että Euroopassa voidaan luopua hiilen käytöstä kokonaan. Ne ovat jo toimiviksi todettuja ratkaisuja.

3.1.2 Sähköllä on huomattava potentiaali edistää hiilestä irtautumista useilla aloilla, joita ovat esimerkiksi lämmitys ja jäähdytys (mukaan lukien lämpöpumput, kaukolämmitys ja kaukojäähdytys), sähkön avulla tuotettavat polttoaineet ja sähköinen liikenne ja liikkuvuus. ETSK toteaa, että 55 prosenttia Euroopan unionin sähköstä on jo peräisin hiilettömistä lähteistä (25 prosenttia ydinvoimasta ja 30 prosenttia tuulienergiasta, vesivoimasta, aurinkoenergiasta ja muista uusiutuvista energialähteistä). Komitea on tiedonannon kanssa samoilla linjoilla siitä, että sähkö tulee tuottaa mahdollisimman pitkälti puhtaista, ilmastoneutraaleista ja päästöttömistä lähteistä.

3.1.3 ETSK kannattaa voimakkaasti uusiutuvan energian hajautetun tuotannon kehittämistä esimerkiksi energiaosuuskuntien ja tuottajakuluttajuuden avulla ⁽³⁾. Tulevaisuutta silmällä pitäen on tärkeää kehittää älykkäitä ja joustavia digitaalisia järjestelmiä kysynnän ja tarjonnan hallitsemiseksi uusiutuviin energialähteisiin perustuvassa hajautetussa energiajärjestelmässä, jossa tuottajakuluttajilla on merkittävä rooli. Energian varastointi on niin ikään keskeistä uusiutuvien energialähteiden laajamittaisen käytön mahdollistamiseksi, koska tuotantomäärät vaihtelevat sekä päivittäin että vuosittain.

⁽²⁾ ETSK:n lausunnot aiheista "Kansalaisyhteiskunnan ja alue- ja paikallisviranomaisten koalition muodostaminen Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi" (EUVL C 389, 21.10.2016, s. 20) ja "Valtiosta riippumattomien toimijoiden ilmastotoimien edistäminen" (EUVL C 227, 28.6.2018, s.35).

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin tarkistus" (EUVL C 246, 28.7.2017, s. 55).

3.1.4 ETSK kannattaa puhtaan liikkuvuuden edistämistä niin, että kehitetään vaihtoehtoisia liikkumismuotoja, myös julkista liikennettä, sekä vaihtoehtoisia käyttövoimajärjestelmiä kaikkia liikkumismuotoja varten (esimerkiksi sähköistäminen ja kestäväpohjaisen vedyn, kaasun ja biopolttoaineen käyttö myös maantieliikenteen raskaissa hyötyajoneuvoissa, laivaliikenteessä ja ilmailussa) ja parannetaan tehokkuutta digitalisaation, sähköistämisen ja yhteistoimintajärjestelmien avulla. Näin voidaan parantaa ja tehostaa liikennejärjestelmää ja pienentää sen ympäristöjalanjälkeä. Komitea kehottaakin laatimaan uuden liikennepoliittikkaa koskevan valkoisen kirjan nykyisen tilalle. ETSK muistuttaa, että Eurooppa-neuvosto hyväksyi lokakuussa 2014 päästökauppajärjestelmän ulkopuolisille aloille – joihin liikenne kuuluu – suppeammat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteet ⁽⁴⁾. Veroja ja maksuja, myös ulkoisten kustannusten sisällyttämistä hintoihin, olisi käytettävä kannustimina tehokkuuden lisäämiseksi, niiden olisi oltava asianomaisten kannalta hyväksyttäviä, eivätkä ne saisi nostaa verotuksen yleistä tasoa.

3.1.5 ETSK yhtyy näkemykseen, että kilpailukykyinen EU:n teollisuus ja kiertotalous ovat tärkeitä tekijöitä, kun kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään mm. siirtymällä vaihtoehtoisiin polttoaineisiin sekä hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen avulla. Komitea toivoo, että teollisuus 4.0 -murros, digitalisaatio ja yhteistyötalouden kehitys tuotaisiin selvästi esiin keskeisinä keinoina parantaa energiatehokkuutta ja vähentää päästöjä ⁽⁵⁾. ETSK korostaa, että kiertotalous on ratkaiseva ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastoneutraaliin talouteen siirtymistä edistävä tekijä. Kiertotalousstrategiat – esimerkiksi toimenpiteet ensimmäisen asteen käytön vähentämiseksi, olemassa olevien resurssien käytön parantamiseksi ja jätteen määrän vähentämiseksi – tulevat todennäköisesti avittamaan huomattavasti ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastoneutraalin talouden rakentamista ⁽⁶⁾.

3.1.6 Kestäväpohjaisten elintarvikejärjestelmien edistäminen on omiaan supistamaan kasvihuonekaasupäästöjä muun muassa suojelemalla ja lisäämällä hiilinielujä. ETSK toistaa tässä yhteydessä sen kantansa, että elintarvikejärjestelmien ympäristövaikutuksia voidaan vähentää kannustamalla ihmisiä yksinkertaisiin mutta ravitseviin ruokavalioihin ⁽⁷⁾ sekä edistämällä kausielintarvikkeiden tuotantoa ja kulutusta. Elintarvikkeiden jakeluketjuja olisi lyhennettävä ja pakkauksia vähennettävä.

3.1.7 Euroopan teollisuus on osoittanut kykynsä kehittää puhtaita energiavaihtoehtoja. EU:n teollisuus on edelleen johtoasemassa tietyillä avainaloilla, kuten tuuliturbiinien tuotannossa, mutta menettänyt asemiaan muilla aloilla. Esimerkiksi aurinkopaneelien valmistus on karannut pois Euroopasta, mikä johtuu osittain eräiden maiden aiempien hallitusten huonoista valinnoista julkisessa politiikassa. Vain noin prosentti maailman litiumakuista tuotetaan Euroopassa. ETSK pitää tervetulleina aloitteina esimerkiksi EU:n akkuteollisuuden edistämiseksi laadittua toimintasuunnitelmaa ja EU:n akkualan yhteenliittymän käytännön täytäntöönpanosuunnitelmia uuden teknologian kehittämistä unohtamatta. Niiden avulla voidaan huolehtia siitä, ettei nousevilla aloilla toisteta samoja virheitä ⁽⁸⁾.

3.1.8 ETSK kiinnittää huomiota kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvan normien määrittämisen merkityksellisyyteen. EU voi ottaa näissä yhteyksissä johtoaseman päästökseen nauttimaan sen suomasta kilpailuedusta.

3.1.9 ETSK on samaa mieltä siitä, että on tärkeää saada mukaan muita suuria ja nopeasti kehittyviä maita ja vauhdittaa myönteistä kehitystä. Komitea korostaa tässä yhteydessä sen merkitystä, että varmistetaan terve kilpailu ja tasapuoliset toimintaedellytykset suhteessa kolmansiin maihin. Kilpailukyvyyn säilyttämisen on oltava olennainen näkökohta kaikissa asiaa koskevissa poliittisissa valinnoissa.

3.1.10 ETSK painottaa, että älykkäiden verkkojen ja niihin liittyvien älymittareiden ja energiavarastojen käyttöönotto edellyttää valtavia investointeja ja hyvin laajaa rajatylittävää ja alojen välistä suunnitteluyhteistyötä. Tällaiset verkot ja laitteistot ovat perusedellytys nykyisten ja tulevien verkkosuunnitelmien tehokkaalle toteuttamiselle ja vaihtoehtoisiin energialähteisiin perustuvan energiantuotannon vaihtelujen hallinnalle.

3.1.11 ETSK panee merkille, että hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (Carbon Capture and Storage, CCS) mainitaan tiedonannossa seitsemäntenä strategisena elementtinä ja että se on erityisesti bioenergiaan yhdistettynä ainakin toistaiseksi keskeinen edellytys, jotta ilmastoneutraaliin yhteiskuntaan voidaan päästä vuoteen 2050 mennessä. Komitea palauttaa mieliin Euroopan tilintarkastustuomioistuimen analyysin, jonka mukaan NER300-ohjelman kaltaiset EU:n nykyiset rahoitusmuodot, joilla on tarkoitus tukea CCS-teknologiaa, "ei[vät] ole [tuottaneet] onnistuneita hiilidioksidin talteenotto- ja varastointihankkeita". Hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin tekninen toteutettavuus on siis hyvin epävarmaa, eikä siitäkään ole juuri varmuutta, onko CCS-teknologialla suuren yleisön tuki.

⁽⁴⁾ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 23.–24.10.2014, EUCO 169/14, luvun I kohdat 2.1, 2.2 ja 2.10–2.13.

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunnot aiheista "Investoimme älykkääseen, innovatiiviseen ja kestäväan teollisuuteen – Uudistettu EU:n teollisuuspoliittinen strategia" (EUVL C 227, 28.6.2018, s. 70), "Teollisuuspolitiikan strateginen kehittäminen vuoteen 2030 silmällä pitäen" (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 16) ja "Yhteistyötaloutta koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma" (EUVL C 75, 10.3.2017, s. 33).

⁽⁶⁾ Circular Economy: A key lever in bridging the emissions gap to a 1.5°C pathway, raportti, Circle Economy ja Ecofys.

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan panos kattavan EU:n elintarvikepolitiikan kehittämiseen" (EUVL C 129, 11.4.2018, s. 18).

⁽⁸⁾ Varapuheenjohtaja Maroš Šefčovič lehdistötiedote (huhtikuu 2019) ja yhteinen lehdistötilaisuus Peter Altmaierin ja Bruno Le Mairen kanssa 2. toukokuuta 2019.

3.1.12 ETSK kiinnittää huomiota luonnollisten hiilinielujen, kuten metsien ja monien hiiltä sitovien viljelykäytäntöjen – esim. niittyjen ja laidunten – sekä turvesoiden, tärkeään merkitykseen. Kestävä metsätalous yhdistettynä hiilivarastona toimivien ja fossiilisia raaka-aineita ja energialähteitä korvaavien puupohjaisten tuotteiden käyttöön edistää ilmastonmuutoksen hillintää pitkällä aikavälillä ja parantaa metsien kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen. Maatalousmaan hiilensitomiskykyä on olennaisen tärkeää käyttää hyödyksi. Kestävä metsätalous ja maatalousmaan hiilensitomispotentiaalin hyödyntäminen ovat osa ratkaisua.

3.2 Puite-edellytykset – yleiskatsaus

3.2.1 ETSK on samaa mieltä siitä, että riittävän rahoituksen saaminen on kaavaillon siirtymän onnistumisen ehdoton edellytys. On ratkaisevan tärkeää pyrkiä saamaan toimia varten tarvittava määrä julkisia ja yksityisiä investointeja. Komitea toistaakin kehotuksensa huolehtia siitä, että 40 prosenttia Euroopan strategisten investointien rahastosta ja 40 prosenttia EU:n talousarviosta kohdenneetaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja että kaikki EU:n ja jäsenvaltioiden talousarviot tukevat ilmastotavoitteita ⁽⁹⁾(¹⁰). ETSK korostaa tutkimus- ja innovointitoiminnan rahoituksen ja innovatiivisten ratkaisujen markkinoille saattamisen välistä tiiviistä kytköstä. Sitä kuvaillaan jäljempänä kohdissa 3.3.5 ja 3.3.6.

3.2.2 ETSK on näin ollen tyytyväinen kestävän kasvun rahoitusta koskevaan komission toimintasuunnitelmaan ja siihen liittyviin lainsäädäntöehdotuksiin. Komitea toistaa, että on tärkeää tehdä nk. vihreän rahoituksen imagosta myönteinen mutta myös ottaa mahdollisissa tuotemerkinnöissä ja vertailuissa huomioon alakohtaiset ja paikalliset erityispiirteet sekä asianomaisten yritysten koko ⁽¹¹⁾.

3.2.3 ETSK palauttaa mielin konkreettiset ehdotuksensa rahoituksen uudelleensuuntaamisesta kestävyystä edistäviin investointeihin eli sen kohdentamisesta ympäristön kannalta suotuisampiin kohteisiin ⁽¹²⁾ käyttäen rahoituslähteenä Euroopan keskuspankin harjoittamaa määrällistä keventämistä.

3.2.4 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että pienimuotoisen toiminnan harjoittajille tulee tarjota rahoituksen saantia helpottavia työkaluja, jotta kaikkien tasojen toimijat voivat saada ilmastorahoitusta ⁽¹³⁾.

3.2.5 ETSK korostaa lisäksi, että ilmastotavoitteiden ja energiakäytön kannalta merkitykselliset teknologiat kehittyvät jatkuvasti ja dynaamisesti. Menettelytapojen ja keinojen säännöllinen uudelleenarviointi on tämän vuoksi ratkaisevan tärkeää.

3.3 Tutkimus ja innovointi

3.3.1 ETSK tähdentää, että siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen ei toteudu ilman laaja-alaista tutkimusta ja innovointia, sosiaalinen innovointi mukaan lukien. Siirtymä edellyttää itse asiassa monentyyppistä innovointia mm. uusien käyttäytymismallien, liiketoimintamallien, sosiaalinenormien sekä prosessien, tekniikoiden, markkinoinnin ja teknologian kehittämiseksi.

3.3.2 ETSK muistuttaa, että Euroopan osuus koko maailman väestöstä on noin 7 prosenttia ja että se tuottaa 10 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä, 20 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ja 30 prosenttia maailman korkealaatuisista tieteellisistä julkaisuista. Koska siirtymisen ilmastoneutraaliin talouteen tulee merkitä maailmanlaajuisia ponnisteluja ilmastonmuutoksen torjumiseksi, komitea katsoo, että EU voi saada aikaan mahdollisimman suuren vaikutuksen osoittamalla muulle maailmalle, että siirtymä on toteutettavissa ja hyödyksi yhteiskunnalle.

3.3.3 ETSK korostaa, että Euroopassa tehdään huipputasoa tiedettä mutta ei kyetä kovin hyvin muuntamaan sitä arvokkaiksi innovaatioiksi. EU:n ja jäsenvaltioiden pitäisi tukea tutkimusta ja innovointia enemmän kaikkien arvoketjujen osalta perustutkimuksesta aina kaupalliseen hyödyntämiseen saakka ja varmistaa, että myös yhteiskunta- ja humanistisia tieteitä hyödynnetään, kun pyritään ymmärtämään paremmin, mikä ohjaa loppukäyttäjien, myös pk-yritysten ja kansalaisten, energiavalintoja.

3.3.4 EU:lla on ETSK:n mielestä historiallinen tilaisuus antaa eurooppalaisille yrityksille, innovoijille, työntekijöille ja sijoittajille mahdollisuus vahvistaa globaalia johtoasemaansa voimakkaasti kasvavilla puhtaalla energian markkinoilla. Sen olisi asetettava kunnianhimoisempia tavoitteita kaikilla puhtaaseen energiaan liittyvillä aloilla energiatehokkuudesta aina sähköiseen liikenteeseen ja liikkuvuuteen asti tarjotakseen eurooppalaiselle elinkeinoelämälle vakaat kotimarkkinat, joilla innovaatioita voidaan ottaa käyttöön turvallisilla mielin, sekä yhdenmisen teollisuusstrategian, jonka tavoitteena on viedä saastuttamattomia energiaratkaisuja muualle maailmaan.

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan ilmastorahoitussopimus” (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 8).

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Valtiosta riippumattomille toimijoille paremmat mahdollisuudet hyödyntää ilmastorahoitusta” (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 14).

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunnot aiheista ”Kestävän kasvun rahoitusta koskeva toimintasuunnitelma” (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 73) ja ”Kestävä rahoitus: luokittelu ja vertailuarvot” (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 103).

⁽¹²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan ilmastorahoitussopimus” (EUVL C 62, 15.2.2019, s. 8).

⁽¹³⁾ Ks. alaviite 10 edellä.

3.3.5 ETSK pyytääkin Euroopan komissiota, Euroopan parlamenttia ja Eurooppa-neuvostoa varmistamaan, että tulevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä tuetaan asianmukaisesti energia- ja ilmastoalan tutkimusta, innovointia ja mahdollisuuksien mukaan tulosten markkinoille saattamista. Komitea kannattaa siksi Euroopan parlamentin kehotusta lisätä Horisontti Eurooppa -puitteohjelman määrärahoja 120 miljardiin euroon ohjelmakaudella 2021–2027. Lisäksi komitea kehottaa huolehtimaan mahdollisuuksista luoda synergiaa mm. sellaisten EU:n rahoitusvälineiden välille kuin Horisontti Eurooppa, Verkkojen Eurooppa -väline, innovaatorahasto, rakennerahastot, ITER, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma, Erasmus sekä Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston hallinnoimat välineet.

3.3.6 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen aloittaa nk. tutkimus- ja innovointimissioita tutkimuksen ja innovoinnin ohjaamiseksi tehokkaammin kohti sellaisia hankkeita, joissa ratkotaan yhteiskunnan haasteita eli esimerkiksi edistetään siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen. Komitea kehottaa tähän liittyen Euroopan komissiota ja neuvostoa esittämään erityisen mission käynnistämistä sadan eurooppalaisen kaupungin saattamiseksi ilmastoneutraaliksi vuoteen 2030 mennessä. Näin eurooppalaisille voidaan osoittaa, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen voi toteutua ja parantaa heidän elämänlaatuaan. Samalla tarjoutuu tilaisuus tehdä konkreettista yhteistyötä maailman eri kaupunkien kanssa, alkaen itäisen kumppanuuden maiden ja Välimeren unionin maiden kaupungeista, jotta ne voivat ottaa mallia Euroopassa saaduista kokemuksista.

3.3.7 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen perustaa Euroopan innovaationeuvosto. Komitea toivoo, että Euroopan innovaationeuvostosta tehtäisiin jo olemassa olevista toimintavälineistä, kuten Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutista, saatuja kokemuksia hyödyntäen tärkein väline, jonka kautta EU tarjoaa kärsivällistä ja riskisietoista pääomaa sellaisten innovaatioiden aikaansaamiseksi, jotka ovat keskeisiä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta. Innovaationeuvosto voi osaltaan varmistaa, että jäsenvaltioiden sisällä toimivista startup-yrityksistä kehittyvät eurooppalaisia menestyjiä sen sijaan, että ne siirtyvät yhdysvaltalaisien ja aasialaisten kilpailijoiden omistukseen.

3.3.8 ETSK kiinnittää tässä yhteydessä huomion alue- ja paikallisyhteisöjen ratkaisevaan asemaan, kun on kyse ilmastohaasteeseen vastaamisesta ja sopeutumisen ja sietokyvyn parantamisesta siten, että saadaan aikaan suora vaikutus paikallisiin mahdollisuuksiin toteuttaa laaja-alainen muutos. Monet yhteisöt ovat jo ryhtyneet toimiin itse ja osallistuvat aktiivisesti tarvittavien ratkaisujen toteuttamiseen. Komitea korostaa EU:n saarten, mukaan lukien unionin syrjäisimpien alueiden, mahdollisuutta kehitellä ilmastoneutraaliutta edistäviä toimintapolitiikkoja Euroopan unionin ja muun maailman tarpeisiin.

3.4 *Yhteisesti laadittava yhteiskuntasopimus siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen*

3.4.1 ETSK katsoo, että kaikkien eurooppalaisten, valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten toimielinten pitäisi kehittää tukitoimia ilmastoneutraaliin talouteen siirtymiseksi. Hiiliteollisuuden työntekijöiden monissa EU:n jäsenvaltioissa oikeutetusti esille nostamat huolet ja viimeaikainen yhteiskunnallinen liikehdintä Ranskassa ovat entisestään korostaneet tarvetta osoittaa, että ympäristön kannalta kestävämpään yhteiskuntaan siirtymisen on tarkoitus olla myös siirtymä entistä demokraattisempaan ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempaan yhteiskuntaan.

3.4.2 ETSK katsoo, että Euroopassa tarvitaan EU:n, jäsenvaltioiden, alueiden, kuntien, työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan hyväksymää yhteiskuntasopimusta siirtymisestä ilmastoneutraaliin talouteen, jotta voidaan varmistaa, ettei kukaan jää siirtymän yhteydessä oman onnensa nojaan.

3.4.3 ETSK katsoo, että Euroopan unionin tulee tarjota asianmukaista rahoitusta sellaisten työntekijöiden tukemiseen, jotka ovat vaarassa menettää työpaikkansa ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen seurauksena. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota, parlamenttia ja neuvostoa varmistamaan, että Euroopan sosiaalirahasto ja Euroopan globalisaatorahasto suunnitellaan ja resursoidaan asianmukaisesti, jotta niiden avulla voidaan vastata ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisestä johtuviin haasteisiin. Tämä olisi osoitus EU:n tahdosta huolehtia siitä, ettei kukaan jää oman onnensa nojaan.

3.4.4 ETSK katsoo, että ilmastoneutraalissa taloudessa työntekijöiden osaaminen voi olla hyvin erilaista kuin monilla työntekijöillä nykyään. Yleisivistävän ja ammatillisen koulutuksen ohjelmia on tärkeää mukauttaa, jotta varmistetaan, että tulevat ja nykyiset työntekijät voivat ottaa ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen huomioon koulutusvalinnoissaan ja koulutuspalveluiden tarjoajat koulutusvalikoimissaan. Tämä mahdollistaa Euroopan työvoiman nopeamman sopeutumisen ja auttaa eurooppalaisia hankkimaan uudenlaista osaamista.

3.4.5 ETSK näkee siirtymisen ilmastoneutraaliin talouteen mahdollisuutena luoda työpaikkoja nuorille eurooppalaisille, myös nuorille työttömille. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota kehittämään Erasmus Pro -kokeiluhankkeensa pohjalta ”Vihreä Erasmus Pro” -ohjelman sekä muita hankkeita, joiden avulla voidaan parantaa työpaikkojen imagoa ja työoloja ja -ehtoja ilmastoneutraalin talouden kasvualoilla (esim. kestävä maatalous, kiertotalous, jätehuolto, energiatehokkuus, energian tuotanto uusiutuvista lähteistä) ja siten houkutelua niille yhä useampia nuoria.

3.4.6 ETSK katsoo ilmaston neutraaliin talouteen siirtymisen tarjoavan tilaisuuden poistaa energiaköyhyys Euroopasta sekä parantaa elämänlaatua ja edistää työpaikkojen syntymistä ja sosiaalista osallisuutta. EU:n olisi varmistettava kaikille eurooppalaisille yhtäläiset mahdollisuudet saada perusenergiapalveluja. Euroopan energiaköyhyyden seurantakeskuksen havaintojen pohjalta olisi yhteistyössä eri sidosryhmien, esimerkiksi kuluttajajärjestöjen, kanssa laadittava energiaköyhyyden poistamiseen tähtäävä EU:n toimintasuunnitelma sen varmistamiseksi, että julkisin toimin puututaan yhä enemmän energiaköyhyyden perimmäisiin syihin. ETSK korostaa tarvetta edetä lieventävistä toimenpiteistä sellaisiin ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin kuin vanhojen rakennusten peruskorjaaminen rakennuksiksi, joiden nettomääräinen energiankulutus on nollassa. Sosiaaliperusteiset tariffit ja energiašekit voivat tuoda vain väliaikaista helpotusta, ja ne olisi vähitellen korvattava esimerkiksi tuilla, jotka on tarkoitettu olemassa olevien rakennusten muuntamiseen nollaenergiataloiksi sekä sähköautojen hankintaan.

3.4.7 ETSK kehottaa jäsenvaltioita tiedostamaan entistä paremmin, miten tärkeää on, että kansalaiset ja yhteisöt sitoutuvat kaikkiin paikallisiin aloitteisiin, joita ilmaston neutraalin talouden aikaansaaminen edellyttää, ja tukemaan tällaista sitoutumista. Kyseiset aloitteet voivat tähdätä esimerkiksi käyttäytymismallien muuttamiseen ja uusiutuvien energiamuotojen paikalliseen tuotantoon. Tukimekanismien ja energiamarkkinauudistusten olisi annettava paikallisyhteisöille mahdollisuus osallistua aktiivisesti energiantuotantoon ja päästä energiamarkkinoille oikeudenmukaisin edellytyksin. Jäsenvaltioita, joilla ei ole riittäviä institutionaalisia valmiuksia, olisi tuettava aktiivisemmin.

3.4.8 ETSK on tyytyväinen komission tavoitteeseen vähentää ilman epäpuhtauksien aiheuttamien ennenaikaisten kuolemantaapausten määrää puolella vuoteen 2030 mennessä (vuonna 2015 tällaisia ennenaikaisia kuolemantaapauksia oli EU:ssa 400000). Komitean mielestä EU:n ja kaikkien sen jäsenvaltioiden olisi otettava ilman saastumisen torjunta korkean tason poliittiseksi painopisteeksi. Ajoneuvojen ja voimalaitosten ilmansaastepäästöjen vähentämiseksi toteutettavia sääntelytoimenpiteitä tulee vahvistaa. Euroopan komission olisi kutsuttava kansalaisyhteiskunnan järjestöt entistä laajemmin mukaan. Tämä koskee erityisesti lasten ja vanhusien suojelun puolesta työskenteleviä järjestöjä, sillä näillä väestöryhmillä on Euroopassa suurin riski sairastua ja kuolla ilmansaasteiden takia.

3.4.9 ETSK on vakaasti sitä mieltä, että ilmaston neutraaliin talouteen siirtymisestä on oleellisen tärkeää laatia yhteiskuntasopimus, jotta varmistetaan kansalaisten sitoutuminen konkreettisiin toimiin, joilla tällaista siirtymää edistetään.

3.5 *Demokratia ja hallintotapa*

3.5.1 Myös ETSK pitää kansalaisten ja alue- ja paikallisyhteisöjen roolia sekä kansalaisten osallistumista kansalaiskeskusteluihin tärkeänä. Koska nuoret ovat ryhtyneet liikehtimään sankoin joukoin, komitea kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita käynnistämään vuoropuhelun myös nuorten kansalaisten kanssa.

3.5.2 ETSK on ilahtunut siitä komission esittämästä näkemyksestä, että puhtaaseen liikkuvuuteen johtavan "[m]uutoksen pohjana on oltava yritysten ja yksityishenkilöiden käyttäytymisen muutos". Komitean mielestä tämä pätee kaikkiin aloihin, jotka liittyvät siirtymään kohti ilmaston neutraalia taloutta – energia, asuminen, maatalous ja elintarvikeala mukaan luettuina. ETSK korostaa, että edessä olevat syvälleikävät, mm. käyttäytymismalleihin ja elämäntapaan liittyvät muutokset, edellyttävät toteutuakseen myönteisiä suhtautumista asianosaisilta.

3.5.3 Nykyiset menettelyt eivät ETSK:n mielestä ole vielä riittävän hyviä kansalaisilta tarvittavan hyväksynnän varmistamiseksi. Komitea korostaa, että Euroopan komission olisi pyrittävä paitsi tekemään energiakäänneestä "sosiaalisesti hyväksyttävä" myös huolehtimaan siitä, että se tukeutuu demokratiaan ja että sillä on yhteiskunnan tuki.

3.5.4 ETSK ehdottaa energiaunionin hallintoa koskevan asetuksen pohjalta, että käynnistetään jatkuva kansalaisvuoropuhelu, jonka tulisi olla pakollinen osa kaikkien ilmastonmuutokseen liittyvien merkittävien poliittisten päätösten ja EU:n säädösten valmistelua. Avoimuuden ja vastuuvollisuuden olisi oltava tällaisen kansalaisläheisen vuoropuhelun tunnusmerkkejä. Vaikka vuoropuhelua saattaa olla tarpeen käydä verkossa, edellä mainituista syistä tulee järjestää lisäksi tapaamisia ja olla suorassa kontaktissa suureen yleisöön. Vuoropuhelua varten on varattava riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit, ja sille tulee antaa kasvat nimeämällä vastuuhenkilöksi yksi Euroopan komission varapuheenjohtajista.

3.5.5 ETSK katsoo, että EU:n ja jäsenvaltioiden on syytä jatkaa energia-asioita koskevan politiikanteon demokratisointia hyödyntämällä esimerkiksi keskustelupainotteista mielipidemittausta ja huolehtimalla siitä, että järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta otetaan järjestelmällisesti mukaan ja että sillä on tarvittavat resurssit osallistua kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen.

3.5.6 ETSK muistuttaa alueiden ja paikallisyhteisöjen keskeisestä roolista toteuttaessa ilmasto- ja energiapolitiikkaa ja edistetäessä sen tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämiä toimintatapojen muutoksia. Komitea painottaa tässä yhteydessä kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjojen puitteissa toteutettuja toimia ja kehottaa komissiota tukemaan vastaavia aloitteita sekä perustamaan pysyvän kuulemismekanismien, joka pohjautuu talanoa-vuoropuheluun ⁽¹⁴⁾. Tähän kuuluu myös ETSK:n peräänkuuluttama valtiosta riippumattoman ilmastotoiminnan eurooppalainen vuoropuhelu.

(14) <https://unfccc.int/topics/2018-talanoa-dialogue-platform>.

3.5.7 ETSK toistaa kehotuksensa siitä, että Euroopan ympäristökeskukseen olisi perustettava Euroopan energiatietopalvelu, joka voi tarjota avoimen pääsyn laadukkaan datan äärelle, luoda yhden vastaanottopisteen kaikkia energiaunionin edistymisen arvioinnissa tarvittavia tietoaineistoja varten, kehittää sidosryhmien kanssa eri skenaarioita koskevia oletuksia, tarjota avoimeen lähdekoodiin perustuvia malleja eri oletusten testaamiseksi ja huolehtia eri ennusteiden keskinäisen johdonmukaisuuden tarkistamisesta. Sen työn tulosten tulisi olla vapaasti kaikkien päättäjien, yritysten ja suuren yleisön käytettävissä.

3.5.8 ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia perustamaan EU:n riippumattoman ilmastonmuutosasioiden neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on laatia tieteellisiä arvioita ja antaa poliittisia suosituksia. Komitea kehottaa jäsenvaltioita, joissa vastaavaa elintä ei vielä ole, perustamaan tällaisen neuvottelukunnan kansallisella tasolla ja huolehtimaan siitä, että se antaa lausuntoja maan parlamentille ja talous- ja sosiaalineuvostolle. Tämä tulee tehdä maan omat erityispiirteet huomioon ottaen.

Bryssel 20. kesäkuuta 2019.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*
